

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Галя Крумова Цолова, дм

Национален център по общественото здраве и анализи

За участие в конкурс за заемане на академична длъжност „Професор” по област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.1 „Медицина”, специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт”, за нуждите на отдел „Психично здраве”, дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите”, НЦОЗА, обявен в ДВ, бр. 99/26.11.2021 г. и на <http://ncpha.government.bg/> на 26.11.2021 г.

В конкурса участва един кандидат – доц. д-р Христо Русков Хинков, дм.

Биографични и професионални данни

Доц. Христо Русков Хинков е роден на 25 март 1953 г. През 1980 г. се дипломира като магистър по медицина, Медицински факултет, МА, София. През 1987 г. придобива специалност „Психиатрия” - МА, София, а от 2002 г. е магистър по здравен мениджмънт - Бургаски държавен университет. През 2011 г. доц. Христо Хинков придобива образователна и научна степен “доктор” по медицина, специалност “Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” в Национален център по опазване на общественото здраве и анализи, София. От 2013 год. е доцент по научната специалност “Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”.

През периода 1980-1987 г. доц. Хинков работи като общопрактикуващ лекар в Общинска болница - Ботевград, а по-късно като ординатор-психиатър в Държавна психиатрична болница в Нови Искър. През 1987 е назначен като научен сътрудник в Университетска психиатрична клиника, МА, София, а от 1988 до 1997 г. - като началник психиатричен консултативен кабинет в НИСМ „Пирогов“. От 1997 до 1999 г. е началник отдел „Проекти, програми и международно сътрудничество“ в Министерство на здравеопазването, от 1999-2001 г. е зам.-директор на НЗОК.

От 2001 г. до момента доц. Христо Хинков работи в НЦОЗА: до 2008 г. като гл. експерт в сектор „Психична здравна политика, програми и проекти”, до 2009 г. - началник секция „Глобално психично здраве“, до 2011 г. - зам.-директор на НЦОЗА, до 2014 г. - началник сектор „Психично здраве“; от 2014 г. е директор на Националния център по общественото здраве и анализи към Министерство на здравеопазването.

Доц. Хинков е експерт на национално и международно ниво, член е на национални работни групи и консултативни комитети и научни мрежи в областта на психиатрията и общественото здраве. Член е на Националната комисия за изработване на Здравната карта към МЗ 2019-2021; главен координатор на експертния съвет по медицинската специалност психиатрия към МЗ; председател на Съвета на директорите на СБАЛХЗ ЕАД; член на Български лекарски съюз, като в продължение на няколко години е бил и в УС; член на Изпълнителния съвет на Националната научна програма „Опазване на околната среда и намаляване на риска от неблагоприятни явления и природни бедствия“; член на Българска психиатрична организация и на Български Колегиум Частна психиатрия; член на Научния съвет към НЦОЗА; член на Научния съвет към МОСВ; член на редакционния съвет на Българско списание по общественото здраве, издание на НЦОЗА; гост редактор на Международно списание по психично-здравни системи - International Journal of Mental Health Systems ISSN: 1752-4458 Part of Springer Nature; член на редакционната колегия на списание Психично здраве – ИК СТЕНО.

Кандидатът е участвал в 25 национални и международни проекти и програми в областта на общественото здраве, включително като координатор и водещ изпълнител. След заемане на длъжността „доцент“ той участва като главен изследовател в продължението на проекта „Изследване на здравето и стреса в България“ ЕПИБУЛ 1 (от 2008 - досега) и като старши изследовател в проекта ЕПИБУЛ 2 (от 2015 - досега). Член е на експертния съвет към Института за изследване на населението и човека към БАН във връзка с изготвяне на доклад „Мерки за преодоляване на демографската криза в Република България“; старши изследовател е към проект RECOVER-E (Large scale implementation of community based mental health care for people with severe and enduring mental ill health in Europe) 2018-2020; ръководител е на проект „Подобрени услуги за психично здраве“, Програма БГ07 „Инициативи за общественото здраве“; участва в разработването на Националната стратегия за психично здраве (2020-2030 г.) и Плана за действие към нея.

През годините доц. Хинков е участвал в множество обучителни курсове, включително и като обучител/лектор в България, както и в редица европейски страни, САЩ и Япония. Той има голям брой интервюта в ежедневната преса и електронните медии, свързани с психичното здраве, здравната политика и актуални проблеми на обществото.

Научен ръководител е на двама докторанти, които са защитили успешно.

Общо описание на представените материали по конкурса

Представените от доц. Хинков материали и документи по конкурса напълно съответстват на изискванията за заемане на академичната длъжност „Професор”, посочени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА.

За участие в конкурса доц. Хинков е представил богат набор от документи: европейски формат автобиография; диплома за научна степен „доктор“; медицинско свидетелство; свидетелство за съдимост; копие на трудова книжка; удостоверение от последната месторабота (НЦОЗА); справка за изпълнение на минималните национални изисквания и съответния доказателствен материал/монографии, книги и глави от тях, копия на научните публикации и доклади, реферирани и индексирани в световноизвестни база данни с научна информация; цитирания или рецензии в реферирани и индексирани научни издания, в монографии и колективни томове с научно рецензиране, и в нереферирани списания с научно рецензиране; справка за събраните точки по показатели съгласно минималните изисквания за длъжността „професор“ (550 т.); списък на участия в научни форуми и копия на материали от участия в научни форуми; резюмета на научните трудове (на хартиен и електронен носител); хабилитационна разширена справка за научните приноси; документи за заемане на академичната длъжност „доцент“; диплома за придобита медицинска специалност „психиатрия“; справка за участия в редколегии, членство в научна организация в съответната научна област, рецензии; ръководство на докторанти; участие в научни проекти; справка качествени критерии.

Представените материали и документи характеризират дългогодишната работа, значителния професионален опит на кандидата и дават възможност за анализ и рецензиране на научната дейност, публикационната активност и научно-творческите постижения на доц. Хинков.

Оценка на научните трудове на кандидата за цялостно академично развитие

Научната продукция и публикационна активност на доц. Хинков е значителна, основно в областта на психиатрията и проблемите на общественото здраве. От общо 94 публикации, кандидатът е представил 49, които са след придобиване на академичната длъжност „доцент“. В чужди издания доц. Хинков има 65 публикации, от които 40 са след придобиване на академичната длъжност „доцент“.

В научната дейност на доц. Хинков се включват 68 участия в научни форуми (от тях 9 след придобиване на академичната длъжност „доцент“), от които 44 са в международни конгреси и конференции (3 след придобиване на академичната длъжност „доцент“). Участвал е в множество дискусии и експертни обсъждания на национални и международни кръгли маси, семинари и уебинари.

Представената от доц. Хинков справка за брой цитирания показва добро отражение и публикационен имидж на автора, за което свидетелства заявения интерес от страна на научната общност, не само в България, но и в чужбина. Посочени са 2463 цитации, съгласно проведена справка в достъпните бази данни (Scopus и Web of Science).

Представената справка за научните приноси на трудовете на доц. Хинков обхваща период от 2014- 2021 г., като включва области на научен, научно-приложен и политико-аналитичен характер. Включените трудове са на български и английски език и представляват основно научни статии в престижни издания, участия в монографии и доклади с научен и научно-приложен характер, научни съобщения и здравно-политически анализи.

Научните приноси на публикациите са разпределени в четири направления:

- Епидемиология на психичните разстройства и изследване на психосоциалните детерминанти на психичните болести;
- Сравнителен анализ на епидемиологични бази данни;
- Изследвания върху организационните, правните, информационни и финансови аспекти на предоставянето на психично-здравните услуги в България;
- Здравна политика и здравна реформа, суицидология, пандемия Ковид 19.

Епидемиология на психичните разстройства и изследване на психосоциалните детерминанти на психичните болести

Публикациите в тази област са най-многобройни (33). Научните приноси в областта на психичното здраве имат висока степен на научна представителност и международна значимост. Основната част от тях са публикувани в престижни научни издания. Използвана е международна база данни от Световния консорциум за психично здраве (WMH), ръководен от СЗО и университетите Харвард и Мичиган.

В рамките на проект ЕПИБУЛ 1 е създадена българската база данни, която има своя принос и продължава да бъде включвана в международни сравнителни проучвания на честите психични разстройства в световен мащаб. Темите на публикациите варират в широки граници и касаят най-честите психични разстройства (депресия, генерализирана

тревожност, посттравматично стресово разстройство), организацията на психиатричните системи в различните страни, епидемиологията на зависимостите, причините за домашното насилие, връзката между религиозност и психични разстройства, влиянието на психичните разстройства върху степента на работоспособност.

Епидемиологичното изследване на тревожните, депресивните, реактивните, афективните и др. разстройства, проведено от българския екип с ръководител доц. Хинков, е единствено в България. Въпросникът, използван за това проучване, включва голям брой променливи, което дава възможности за многообразни съпоставки и статистически анализи. В хода на неговото провеждане се приема нов термин „чести“ психични разстройства, който става популярен в българските научни психиатрични среди. Резултатите от изследването са международно сравними и са от изключителна важност, като най-значими са тези на различните нозологични единици, касаещи честите психични разстройства сред българското население. Събраните данни позволяват да се направи оценка на етиологията на психичните разстройства, факторите на средата, травматичните събития през живота и нарушенията във социалното функциониране, както и нуждите от психиатрична грижа и психиатрични служби.

Сравнителен анализ на епидемиологични бази данни

В рамките на Програма BG07 „Инициативи за обществено здраве”, с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм и Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, е проведено второ епидемиологично проучване - ЕПИБУЛ 2 (2016-2017 г.). Използван е същият инструментариум, както и в ЕПИБУЛ 1, но на по-малка репрезентативна извадка. Новата база данни е създадена с активното сътрудничество и супервизия от страна на екипа на WMH, с използване на модерната технология за анкетиране CAPI, даваща възможност за по-експедитивно провеждане на интервютата. Резултатите от проучването са публикувани в две от статиите на кандидата (43,45).

Съществен принос на изследването е проследеното в динамика разпространение на честите психични разстройства за десетгодишен период. Резултатите показват, че делът им не се променя съществено, но се наблюдава повишаване на съпътстващите тревожното разстройство допълнителни диагнози (коморбидност). Проследяването на тази динамика дава възможност на кандидата да изгради уникална хипотеза за реакцията на българската популация на стресогенни събития, представена в монографията

„Българската тревожност“. На базата на задълбочено изследване на феномените на тревожност и психосоматичната зависимост е представена нова визия за реакцията на българската нация на стресогенните фактори в исторически и философски контекст. Хипотезата се базира на сравнително изследване на двете бази епидемиологични данни за тревожността в български и международен план.

Изследвания върху организационните, правните, информационни и финансови аспекти на предоставянето на психично-здравните услуги в България

Част от научните разработки в това направление включват организационни схеми, информационни технологии и финансови инструменти в практиката на предлагане на психично-здравните услуги в България, както и правната рамка за предоставянето им и имат научно-приложна стойност (29,30,40). Установената разлика между спецификата на организация на психиатричната помощ в различните страни обяснява и затрудненията в разработването на цялостна концепция и план за реформа на психиатричната система в България.

Предложеният модел на мобилна психиатрия в амбулаторната помощ, разработен в рамките на международен проект, е принос към научната обосновка на реорганизацията на психиатричното обслужване в страната. Разработването на тази идея създава основа за цялостно възприемане на тази концепция и включването ѝ в Плана за действие на Националната стратегия за психично здраве (2020-2030 г.). Сериозен принос в това отношение е изграждането на доказателствена база за прилагане на новите технологии при обслужването на страдащите от психични разстройства (39).

Извършен е сравнителен анализ със съседни страни от Централна и Източна Европа, обхващ различни аспекти на психичното заболяване и организацията на психиатричната помощ, като са използвани разработени от международни изследователски екипи консенсусни критерии (индикатори) - (19,21).

Здравна политика и здравна реформа, суицидология, пандемия Ковид 19.

Съществен практически и научно-организационен принос на кандидата е активното му участие в разработването на Националната стратегия за психично здраве (2020-2030 г.), с План за действие, обосновка, мотиви и управленска рамка (42).

Следва да се отбележи и приложно-научният принос при създаването на екип от професионалисти психиатри, ангажирани в разработването и популяризирането на модерните концепции за психиатрична помощ.

В рамките на проект, финансиран от Норвежки финансов механизъм, е изграден информационен портал за суицидни действия. Данните касаят различни аспекти на суицидното поведение сред българските граждани. Изградената система за събиране на данни в режим он-лайн е уникална за България в сравнение със страните от региона и ЕС. Още повече, че данните за способите, мотивите, семейното положение и други демографски характеристики касаят не само осъществените суицидни действия, завършили летално, но и суицидните опити, което служи като основа за изграждане на адекватна превантивна стратегия (46).

В част от публикациите са разгледани и аспекти на трудоспособността и участието на пазара на труда на психично болни лица, въз основа на обширен статистически доказателствен материал от двете бази данни на ЕПИБУЛ 1 и 2, което се прави за първи път у нас. Установява се особеност на българското поведение при търсене на професионална помощ чрез соматични специалисти – невролози, ОПЛ и др. До голяма степен това се дължи на влиянието на стигмата по отношение на психичните разстройства, но и на един нов феномен - силната степен на соматизация на психични проблеми сред българския етнос (монография „Българската тревожност“).

Актуален проблем е разгледаното влияние на пандемията Ковид 19 върху психичното здраве на българското население в две от статиите (44,47). Научният принос се състои в новото виждане върху реалността, което да обясни нововъзникналите тревожни психични феномени, причинени от пандемията върху психичното здраве на населението и да предложи разработване на адекватни мерки за справяне с тях.

Обща оценка за съответствието на кандидата спрямо задължителните условия и задължителните количествени и наукометрични показатели съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА

Представените публикации от доц. Хинков показват отличната му подготовка в областта на общественото здраве, в т.ч и психичното, възможност за задълбочено анализиране на научни данни, самостоятелно разработване и прилагане на научни и научно-приложни методи и програми.

Кариерното развитие на доц. Хинков и представените документи, научни публикации и материали, ми дават основание да твърдя, че той е изграден професионалист, подготвен и компетентен учен в областта на общественото здраве и

психиатрията. Научната дейност на доц. Хинков съответства на всички задължителни условия и изискванията за заемане на академичната длъжност „професор”, посочени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА и Закона за развитие на академичния състав в Република България за заемане на академична длъжност „професор”.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Анализът на представените документи за научно-изследователската и публикационната активност на доц. Христо Хинков ми дава пълно основание да твърдя, че кариерното развитие на кандидата отговаря на задължителните и специфични условия и наукометрични критерии за заемане на академична длъжност „професор” по научната специалност “Социална медицина и здравен мениджмънт“, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина.

Убедено гласувам „ЗА“ присъждане на доц. д-р Христо Хинков, дм на академичната длъжност „професор” по "Социална медицина и здравен мениджмънт", по област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт", професионално направление 7.1 „Медицина" за нуждите на отдел „Психично здраве”, дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите" при НЦОЗА.

Доц. д-р Галя Цолова, дм

